

Eerste Nationaal Deltacongres Programma

4 november 2010
Circustheater Scheveningen

Eerste Nationaal Deltacongres

Woord van welkom

Graag heet ik u van harte welkom op het Eerste Nationaal Deltacongres. Ik ben zeer vereerd dat Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje het congres opent. Ook ben ik blij met de aanwezigheid van onze nieuwe staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, die politiek verantwoordelijk is voor het 'waterdossier'. Wij hebben een programma dat voor u als betrokkene bij het Deltaprogramma veel te bieden heeft.

In de ochtend wordt het Deltaprogramma uit allerlei hoeken belicht: diverse sprekers vertellen ons wat volgens hen het Deltaprogramma betekent voor maatschappij, bedrijfsleven, wetenschap, overheden én jongeren. 's Middags kunt u op de Deltaparade beleven hoe de negen deelprogramma's u via al uw zintuigen meenemen in hun plannen en vragen. In de plenaire zaal kunt u verder de inhoud induiken met presentaties over klimaat, ontwerpen en kunst.

Ik hoop dat deze dag u zal inspireren als illustratie van de Deltawerken van de toekomst die wij nu vorm aan het geven zijn, en dat u verbonden blijft met ons Nationaal Deltaprogramma

Wim Kuijken,
Deltacommissaris

Inhoudsopgave

Woord van Welkom	1
Inhoudsopgave	3
Programma	4
Kennismaking	6
Deltaparade	12
Zoetwater	13
Veiligheid	13
IJsselmeergebied	14
Kust	15
Waddengebied	15
Nieuwbouw en herstructurering	16
Rijnmond-Drechtsteden	17
Zuidwestelijke Delta	18
Rivieren	19
Plattegrond	21
Notities	23

Programma

va. 09.00 Registratie en inloop met koffie en thee (10.15 uur: *placering gereed*).

10.30 uur **Woord van welkom**
Wim Kuijken – Deltacommissaris

Opening
Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje

Film, het Deltaprogramma: “Werk aan de Delta”

Speciale gasten in het zonnetje

Speech Bewindspersoon
Joop Atsma – Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
Kees Slager biedt zijn boek ‘Watersnood’ aan

Interview
Over de betekenis van het Deltaprogramma voor kennisontwikkeling en het bedrijfsleven
Bernard Wientjes – Voorzitter VNO-NCW
Robbert Dijkgraaf – President Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Jongeren in het Deltaprogramma

Discussie met de partners in het Deltaprogramma
Harry Keereweer – woordvoerder Water, Bestuur Interprovinciaal Overleg
Ina Adema – Voorzitter Commissie Water Vereniging Nederlandse Gemeenten en Voorzitter Overleg Water en Noordzee
Peter Glas – Voorzitter Unie van Waterschappen
Jan Hendrik Dronkers – Directeur-Generaal Rijkswaterstaat

12.00 -
13.30 uur **Lunchbuffet**

Genodigden hebben tijdens het middagprogramma de keuze:

13.00 uur

De Deltaparade

Interactieve presentaties van de negen deelprogramma's van het Deltaprogramma in de foyers.

Zie voor meer informatie verderop in dit boekje.

13.45 uur

Programma in de plenaire zaal

(presentaties en discussie)

13.45 uur

The limits of evidence: making the most of what we know about deltas, whilst recognizing what we don't know

Ian Townend – Research Director
HR Wallingford
co-referent:
Huib de Vriend – Directeur Kennis Deltares

14.15 uur

**Dubbelinterview:
Klimaatadaptatie in Nederland**

Maarten Hajer – Directeur
Planbureau voor de Leefomgeving
Pier Vellinga – Voorzitter Raad van Bestuur Kennis voor Klimaat

14.45 uur

De kracht van het ontwerp

Yttje Feddes – Rijksadviseur voor het Landschap

15.15 uur

Climate Change = Culture Change

Ap Verheggen – Kunstenaar

16.00 uur

Borrel en hapjes

Waterdichter van Waterschap Zuiderzeeland: Niels Blomberg
Afluiting door deltacommissaris

Kennismaking

Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje

Sinds 1997 houdt de Prins van Oranje zich bezig met waterbeheer, zowel in Nederland als daarbuiten. In Nederland is hij voorzitter van de Adviescommissie Water. Als voorzitter van de United Nations Secretary-General's Advisory Board on Water and Sanitation adviseert hij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties over maatregelen voor het behalen van de millenniumontwikkelingsdoelen voor water en sanitatie.

Staatssecretaris Joop Atsma

Joop Atsma is staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu met in zijn portefeuille water, milieu en luchtvaart. Atsma begon zijn carrière als journalist en pr-adviseur voor diverse opdrachtgevers. In 1998 werd hij lid van de Tweede Kamer voor het CDA en woordvoerder voor sport, landbouw, voedselkwaliteit, telecommunicatie, media en Waddenzee. Hij was voorzitter van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat en Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.

Dagvoorzitter Eva Kuit

Eva Kuit is bekend als journalist/presentator voor omroepen als RTV-Rijnmond en de NOS. Ze heeft ruime journalistieke ervaring, onder andere voor Buitenhof, TROS Kamerbreed en zes jaar als politiek commentator voor het NOS-radioprogramma 'Met het oog op Morgen'. Ze is tegenwoordig vooral actief als mediacoach en -trainer.

Bernard Wientjes

Bernard Wientjes is voorzitter van de ondernemingsorganisatie VNO-NCW. Voordat hij voorzitter werd bij VNO-NCW maakte hij deel uit van het Dagelijks Bestuur van VNO-NCW als voorzitter van de Werkgeversorganisatie AWWN. Hij nam vanuit deze positie namens VNO-NCW zitting in de Sociaal Economische Raad.

Als voorzitter van VNO-NCW is hij tevens vice-voorzitter van de SER.

Robbert Dijkgraaf

Robbert Dijkgraaf is president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Sinds 2005 is hij universiteitshoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij vanaf 1992 de leerstoel mathematische fysica bezette. Dijkgraaf werkt op het gebied van snaartheorie, quantumzwaartekracht en het grensgebied van wiskunde en deeltjesfysica. Voor dit onderzoek kreeg hij in 2003 de NWO Spinozapremie, de hoogste wetenschappelijke onderscheiding in Nederland.

Harry Keereweer

Harry Keereweer is Woordvoerder Water in het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO). Daarnaast is hij sinds 2003 namens de PvdA gedeputeerde bij de provincie Gelderland. In deze tweede periode heeft hij een zeer gevarieerde portefeuille: Water, Landelijk Gebied, Kleine Kernen en aandeelhouderschappen.

Ina Adema

Ina Adema is burgemeester van Veghel en voorzitter van de commissie water van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Tot 2009 was zij wethouder in de gemeente Deventer met in haar portefeuille onder andere Ruimtelijke Ordening. Tevens is zij voorzitter van het overleg Water en Noordzee dat een onderdeel is van het OVW Platform voor Overleg. In het overleg Water en Noordzee geven maatschappelijke organisaties vroegtijdig in het beleidsproces adviezen over aan water (veiligheid en zoetwater) gerelateerde onderwerpen als het Deltaprogramma.

Peter Glas

Peter Glas is Voorzitter van de Unie van Waterschappen. Hij is tevens voorzitter van Waterschap De Dommel. Als voorzitter van de Unie van Waterschappen treedt hij onder meer op als boegbeeld van de waterschappen en onderhoudt contacten met politici, media en andere bestuurders, zoals bewindspersonen en voorzitters van andere grote belangen- en koepelorganisaties, zoals het IPO en de VNG.

Jan Hendrik Dronkers

Jan Hendrik Dronkers is Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat. Dronkers heeft een lange carrière bij Rijkswaterstaat achter de rug, onder andere als Hoofdingenieur Directeur van de Dienst Noord-Holland. Van 2006 tot 2010 was hij plaatsvervangend Directeur-Generaal Mobiliteit bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Ian Townend

Ian Townend is Research Director bij ingenieursbureau HR Wallingford, waar hij onder andere bijdraagt aan het opzetten van nieuwe initiatieven in de watersector. Hij heeft meegewerkt aan tal van studies op het gebied van kust en zee. Hij leidde onder andere het estuariumonderzoeksprogramma van het Verenigd Koninkrijk. Ook is hij Visiting Professor aan de University of Southampton.

Huib de Vriend

Huib de Vriend is directeur kennis bij Deltares, hoogleraar rivierwaterbouwkunde en -morfologie aan de TU Delft en programma-directeur van het innovatieprogramma Building with Nature. De Vriend is lid van de commissie voor de milieueffectrapportage en van het expertisenetwerk waterveiligheid (ENW). Hij is mede-oprichter en voorzitter van de raad van toezicht van het Nederlands centrum voor kustonderzoek (NCK) en het Nederlands centrum voor rivierkunde (NCR).

Maarten Hajer

Maarten Hajer is directeur van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Als directeur planbureau is Hajer verantwoordelijk voor de strategische advisering van Kabinet en Kamer, het maken van wetenschappelijke assessments en optiedocumenten voor vraagstukken op het brede gebied van de leefomgeving (milieu, natuur, ruimte, water, mobiliteit). Tevens is hij hoogleraar Bestuur & Beleid aan de Universiteit van Amsterdam.

Pier Vellinga

Pier Vellinga is voorzitter van het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Dit programma ondersteunt de Nederlandse overheid en het bedrijfsleven met kennis voor investeringsbeslissingen met betrekking tot mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering. Hij is hoogleraar Klimaatverandering en Waterveiligheid aan de Wageningen Universiteit en hoogleraar Klimaatverandering en maatschappelijke implicaties aan de VU. In de jaren '80 was hij een van de eerste wetenschappers die publiceerde over klimaatverandering en de gevolgen voor water en energie.

Yttje Feddes

Yttje Feddes is Rijksadviseur voor het Landschap, en daarmee een van de vier leden van het College van Rijksadviseurs.

In opdracht van het ministerie van LNV geeft zij adviezen over een breed scala aan onderwerpen, zoals het Groene Hart, windmolens en schaalvergroting in de landbouw. Feddes is tevens medeoprichter van Feddes/Olthof Landschapsarchitecten.

Ap Verheggen

Ap Verheggen is kunstenaar. Naast beeldhouwen maakt hij al jaren film en videoclips in het Arctisch gebied. Hij laat zich inspireren door natuurlijke dynamiek en vormen. De dimensies van zijn beeldhouwwerken verschillen van klein tot heel groot.

Met WWF als partner heeft Verheggen recentelijk een groot kunstproject in Groenland gerealiseerd, waarbij hij een link heeft gelegd tussen klimaat en cultuur. Hij is in oktober 2010 voorgedragen als cultureel ambassadeur van UNESCO-IHE.

Kees Slager

Kees Slager is auteur en Eerste Kamerlid voor de SP.

Hij werkte eerder als journalist voor onder andere de VARA en de VPRO. Voor zijn boek 'De Ramp, een reconstructie' uit 1992 heeft Slager veel verhalen opgetekend van overlevenden van de ramp in 1953. In het boek 'Watersnood' komt niet alleen de ramp van 1953 - met veel uniek beeldmateriaal - uitvoerig aan de orde, maar worden ook de tientallen watersnoden die het deltagebied in het verleden teisterden, behandeld.

Niels Blomberg

Niels Blomberg is de eerste waterdichter van het waterschap Zuiderzeeland.

Hij maakt al van jongs af aan gedichten, maar besloot het rond zijn veertigste wat serieuzer aan te pakken door werk op te sturen naar wedstrijden. Hij won de poëzieprijs van Almere en werd genomineerd voor de poëzieprijs Hoek van Holland en de VU podium poëzieprijs.

Wim Kuijken

Wim Kuijken is per 1 februari 2010 door het kabinet benoemd tot Regeringscommissaris voor het Deltaprogramma. Daarvoor was hij onder andere Secretaris-Generaal van de ministeries van Verkeer en Waterstaat, Algemene Zaken en Binnenlandse Zaken. Als regeringscommissaris doet hij jaarlijks het voorstel voor het Deltaprogramma. Het Deltaprogramma gaat over de waterveiligheid van ons land en de zoetwatervoorziening, nu en in de toekomst.

Deltaparade

Het doel van het Deltaprogramma is om ons land nu en in de toekomst te beschermen tegen hoog water en om de zoetwatervoorziening op orde te houden. Daarbij spelen veel aspecten een rol, zowel op het gebied van leefomgeving en economie als op het vlak van natuur, landbouw en recreatie. Met Hollandse nuchterheid werken we vanuit het heden en met de blik gericht op de toekomst aan een Deltaplan nieuwe stijl voor het behoud van een veilig en aantrekkelijk Nederland. We brengen de basis op orde en zorgen dat we voorbereid zijn op de toekomst. Het Deltaprogramma is opgebouwd uit negen deelprogramma's, drie generieke en zes gebiedsgerichte. De Deltaparade neemt u mee in die voorbereiding op de toekomst

In het Deltaprogramma staat de samenhang centraal. Onze delta is immers een samenhangend geheel: waterstaatkundig, economisch en maatschappelijk. Ontwikkelingen in het ene gebied of deelprogramma hebben invloed op andere gebieden of deelprogramma's. Die samenhang speelt een belangrijke rol in de negen deelprogramma's van het Deltaprogramma. De deltacommissaris zorgt voor deze samenhang op nationaal niveau. Daarom staan in de Deltaparade op het eerste Nationaal Deltacongres deze negen deelprogramma's centraal en worden in samenhang getoond in de foyers van het Circustheater.

Onze geschiedenis is bepaald door onze ligging in een delta, een plaats waar zoet en zout zich vlak bij elkaar bevinden. Voor alle mensen en bedrijven in ons land is zoet water een eerste levensbehoefte.

Zoetwater

Voldoende zoet water is voor Nederland een vanzelfsprekendheid. De vraag is of dit in de toekomst ook nog het geval zal zijn mede als gevolg van klimaatverandering en sociaal-economische ontwikkelingen. In de Deltaparade Zoetwater willen we u aan de hand van beeld, muziek en geluid in ongeveer vijf minuten een impressie geven van het zoetwatervraagstuk. Na de parade wordt u gevraagd wat u belangrijk vindt aan het zoetwatervraagstuk en kunt u in gesprek met het programmteam Zoetwater. Ook is er de waterverdeler, een leuk spel op de computer gericht op het verdelen van water over gebruiksfuncties. Om mee naar huis te nemen is een brochure beschikbaar met kernachtig het 'zoetwaterverhaal' en een inspirerende beeldlijn. We willen ook in de toekomst met onze bezoekers in contact blijven en wij willen daarom graag visitekaartje en/of e-mailadres van u ontvangen.

Doorsneden door rivieren en grenzend aan zee hebben we ons land altijd moeten beschermen. De zeespiegel stijgt, de bodem daalt en we verwachten nattere perioden. De bevolking en welvaart zijn enorm toegenomen. Er blijft werk aan de delta om voor onze veiligheid te zorgen.

Veiligheid

Hoe veilig willen we in Nederland zijn? Dat is de centrale vraag van het Deelprogramma Veiligheid van het Deltaprogramma. Tijdens de Parade kunt u op interactieve wijze uw inbreng geven op de vraag hoe u beschermd wilt zijn tegen het water vanuit de rivieren, de zee, het IJsselmeer en andere grote wateren. Iedereen is uitgenodigd om deel te nemen aan het Grote Veiligheidspel. Welke keringen zou u willen versterken? Moeten de veiligheidsnormen voor waterkeringen worden aangescherpt en moet het beleid voor buitendijkse gebieden worden aangepast? En weet u al wat de functie van een Deltadijk is? Door een simulatiespel krijgt u bovendien de gelegenheid om te ervaren hoe het is om tijdens een zware storm als dijkmeester op de dijk te staan. Voor een goed gesprek nodigt het programmteam van het Deelprogramma Veiligheid u graag uit in de Bacharach Salon.

Het IJsselmeergebied is van groot belang voor de zoetwatervoorziening en is ontstaan om een groot deel van Nederland te beschermen tegen hoog water.

IJsselmeergebied

Beleef de opgaven van het IJsselmeergebied.

Het IJsselmeergebied, een voormalige zee waar het flink kon spoken. De mensen zaten zeker niet altijd veilig achter de dijken, want dijkdoorbraken kwamen regelmatig voor. De Zuiderzeewerken brachten hier verandering in. Mensen kunnen nu in grote veiligheid leven. Natuurlijk, absolute veiligheid kunnen we ook nu niet bieden. Stormen blijven immers onze aandacht vragen en de dijken moeten goed onderhouden worden, maar al met al is het toch goed wonen achter de dijken. Ook biedt het IJsselmeer sinds de jaren 30 van de vorige eeuw een grote hoeveelheid zoet water, waar Nederland dankbaar gebruik van maakt.

Maar wat als door de klimaatwijziging het IJsselmeergebied en het achterland te maken krijgen met hevigere buien en langere perioden van droogte? Hoe houden we het IJsselmeergebied dan veilig? Moet het peil omhoog, omlaag, gelijk blijven of moeten we misschien maar niets doen? Want dat zijn de richtingen die we onderzoeken. En wat zouden de consequenties kunnen zijn van de verschillende peilveranderingen? Daarnaast speelt natuurlijk ook de vraag hoe we kunnen blijven zorgen voor genoeg zoet water. Bij de presentatie van het Deelprogramma IJsselmeergebied kunt u zelf het waterpeil veranderen en beleven wat dat betekent voor het gebied. Maar bespreekt u liever met ons onder het genot van een kopje koffie of thee de opgaven rond dit oude en tevens jonge gebied? Dat kan natuurlijk ook. Waar ook uw voorkeur naar uitgaat, u bent van harte welkom bij het Deelprogramma IJsselmeergebied. En omdat we zeer aan uw mening en ideeën hechten, zult u ons, als het aan ons ligt, niet verlaten voordat u ons een boodschap hebt meegegeven.

De kust vormt de klassieke scheiding tussen land en zee, is een aantrekkelijk gebied voor vele mensen en een essentiële schakel voor onze veiligheid.

Kust

Ontmoetingen aan het strand.

In de ontspannen sfeer van strand en zee kijkt het Deelprogramma Kust graag samen met u naar kustveiligheid, kustontwikkeling en kustuitbreiding.

Gezamenlijk verkennen we kansen om veiligheid te combineren met recreatie, wonen, economie en natuur.

“We streven naar een duurzaam veilige, sterke en mooie kust, waar je op kunt blijven voortbouwen en die genoeg ruimte heeft voor de toekomst”.

U bent van harte welkom voor een heerlijke espresso en een goed gesprek.

Een flink deel van de te beschermen kustlijn in Nederland bevindt zich in het Waddengebied, dat bovendien een uniek natuurgebied is; waar zand langs de Noordzeekust een belangrijke rol speelt en het water vanuit het IJsselmeer voor extra dynamiek zorgt.

Waddengebied

Staande op de dijk zie ik de Waddenzee en de eilanden, een uniek natuurgebied.

Het getij neemt en geeft en verandert het uiterlijk continu. De veerboot vertrekt overvol uit Lauwersoog op weg naar Schier. Achter mij zie ik het Lauwersmeer en verderop de weidse landschappen van Fryslân en Groningen. Een gebied met zoveel samenhang, doorsneden door de dijk waarop ik sta. Links van mij zie ik de sluisen van Lauwersoog. Ik zie al dat Friese, Groningse en Drentse water zich samenvoegen met het Waddenwater. Rechts van mij zie ik de vissershaven van Lauwersoog en veel verderop de Eemshaven. Staan die nieuwe energiecentrales nu buitendijks?

Maar het beeld lijkt te veranderen. De zeespiegel stijgt en de bodem daalt.

Wat betekent dit nu voor ons? Ik weet het niet. Blijven de slikken en platen wel bestaan? Woon ik straks nog veilig in dat Weidse landschap? En wat is voor mij dan veilig?

De presentatie van het Deelprogramma Waddengebied neemt u mee in deze vragen, uitkijkend over het waddengebied.

Nederlanders zijn er dus meester in het watersysteem aan te passen aan hun wensen, maar in het Deltaprogramma kijken we veel verder: moeten we onze wensen soms niet ook aanpassen aan het water?

Nieuwbouw en herstructurering

Hoe ga je om met het overstromingsrisico in een nieuwe stadswijk die deels buitendijks ligt? Hoe vergroot je het waterbergend vermogen van een bestaande stadswijk, terwijl er ook nog een opgave ligt om te verdichten met een paar 100 woningen? Hoe voorkomen we hoge kosten – nu en in de verre toekomst – als gevolg van bodemdaling, droogte en verzilting? Hoe houden we op een energieneutrale wijze het hoofd koel in de stad?

Dit is het soort vragen waar het Deltaprogramma Nieuwbouw en herstructurering oplossingen voor zoekt. Concrete, eenvoudige en betaalbare oplossingen die tevens bijdragen aan de verbetering van het stedelijk leefmilieu. Het gaat om innovatieve oplossingen die passen binnen de bestaande instrumenten en regelgeving. Als dat niet zo is, dan maken we voorstellen voor aanpassingen.

Het programma heeft de opdracht om op nationaal niveau de uitgangspunten en randvoorwaarden vast te stellen die leiden tot een duurzame en toekomstbestendige inrichting van de gebouwde omgeving. Dat doen we aan de hand van degelijke analyses en met ‘ontwerpend onderzoek’ om snel en supercreatief invulling te geven aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Ontwerpateliers, gidsmodellen en interactieve middelen zoals bijvoorbeeld een ‘mactable’ zetten we daarbij in. Kom kijken op onze ‘parade’ in het voorste deel van het restaurant hoe wij daar vorm aan geven. Daar kunt u ook meer te weten komen over ‘autarkische arken’ en de ‘watergame’.

En als je het hebt over het leven met en door het water, dan is er één gebied waar heel veel samenkomt: de rivieren en de zee ontmoeten elkaar. Dankzij de unieke ligging is er een enorme bevolkings- en economische concentratie. Een uitdaging voor zowel de veiligheid als de zoetwatervoorziening.

Rijnmond-Drechtsteden

Waar alle deltathema's samen komen.

Op het raakvlak van zoet en zout, van haven en stad/land en een veelkleurige en veeleisende bevolking ligt het bruisende gebied van deelprogramma Rijnmond-Drechtsteden. Klimaatverandering is een feit, maar ook het leven van de bewoners in deze delta gaat door.

In de Deltaparade nodigen we u uit om eens stil te staan bij de thema's die hier spelen. Wat komt er op ons af? Hoe komen we tot de beste ontwikkelrichting voor dit gebied? Het gaat niet alleen over veiligheid- en zoetwater-issues, maar ook over innovatieve oplossingen die bijdragen aan sociale, economische en ruimtelijke versterking van het gebied. Wat zijn de ambities, wat biedt kansen? Hoe gaan we om met onzekerheden? Wij nodigen u uit voor een informeel gesprek hierover aan onze keukentafel. Maar u kunt ook gebruik maken van de prachtige kaart op de vloer waar u ter plekke uw ideeën over de toekomst van dit gebied kunt neerleggen. Of waar u in gesprek kunt gaan met andere professionals. Verrijk uw kennis over het watersysteem bij de maquette, of bied uw eigen kennis aan. Zelfs als u alleen maar even wilt kijken en/of uitpuffen, bent u bij ons aan het goede adres: wij hebben heerlijke stoelen voor u klaar staan!

Wees welkom bij Rijnmond-Drechtsteden, waar alle deltathema's samen komen.

Het water van de Rijn en Maas stroomt ook via de Zuidwestelijke Delta naar de zee. Via het Haringvliet, maar in de toekomst wellicht ook via andere bekkens. Het zoetwatervraagstuk speelt hier heel nadrukkelijk.

Zuidwestelijke Delta

De Zuidwestelijke Delta is een prachtige regio met een schat aan mogelijkheden.

De Deltawerken hebben veiligheid gebracht, maar blijken ook schaduwkanten voor waterkwaliteit, natuur en economie te hebben. De vitaliteit van het gebied staat daarnaast onder druk door de stijgende zeespiegel en verdere achteruitgang van de waterkwaliteit en morfologie in de waterbekkens. Ook de beschikbaarheid van voldoende zoet water is, als wij niets doen, op termijn niet vanzelfsprekend.

Elk gebied in de Zuidwestelijke Delta kent zo zijn eigen problemen. Tegelijk zijn er kansrijke oplossingen. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta wil deze kansen benutten om het gebied ook in de toekomst een aantrekkelijke regio te laten blijven.

De geschiedenis, het heden en de toekomst van dit bijzondere deltagebied zijn te zien en te beluisteren in de tentoonstelling 'Deltavierluik'. De tentoonstelling brengt de Zuidwestelijke Delta in beeld. De toekomst van het gebied komt uitgebreid aan bod.

Krijgt Nederland een gesloten kustlijn of is een open riviermonding voor Rijn en Maas ook een optie? Ontwikkelt de Oosterschelde zich verder tot de 'schatkamer' van de delta? Hoe zit het met het opwekken van energie in het Grevelingenmeer?

Drie films en informatieve panelen geven een kijk in mogelijke toekomst.

Speciale aandacht is er voor de Werkplaats, gevestigd in het Oude Stadhuis in Goes.

De Werkplaats is een ontmoetingsplaats om in gesprek te gaan, te inspireren en te motiveren. Leden van de Werkplaats zijn werkzaam bij verschillende deelnemende organisaties en brengen hun netwerken, kennis, kunde, ervaring en enthousiasme in om enerzijds het verhaal van de Delta vorm te geven, en anderzijds projecten of bepaalde thema's die leven in de Delta met hun inbreng verder te brengen.

De Werkplaats is een belangrijke aanjager van de dialoog en daarmee van grote waarde voor het proces. Ontwerp mee in onze stand en geef de Zuidwestelijke Delta vorm!

Ook het Watersnoodmuseum heeft een plekje bij Deelprogramma Zuidwestelijke Delta: u kunt zich daar intekenen voor het boek "Watersnood" van Kees Slager.

De cirkel is weer rond als we teruggaan naar wat de delta heeft gevormd, en voor een belangrijk deel van onze wateraanvoer zorgt. De blauwe stromen die al millennia traag door ons oneindig laagland gaan.

Rivieren

Rivieren in de steigers.

De maatregelen van de programma's 'Ruimte voor de Rivier' en 'Maaswerken' (rivierversuiming/dijkverhoging) zijn voor de korte termijn voldoende om droge voeten in Nederland te houden. Toch zullen deze maatregelen op lange termijn onvoldoende zijn voor de hoogwaterveiligheid. Bovendien hebben de veiligheids-eisen, deltabeslissingen, gebiedsinrichting en besluiten van andere Deltaprogramma's invloed op de toekomstige veiligheidsopgave. Deltaprogramma Rivieren brengt de integrale gebiedsopgave in beeld; voor welke opgave staat Nederland als het gaat om hogere waterafvoer en gebiedsinrichting in 2100? Op basis van deze opgave ontwikkelen we - samen met onze partners - enkele strategieën om uiteindelijk de keus te kunnen maken voor dé strategie voor Maas en Rijn. We informeren u graag verder over dit deelprogramma, maar nog belangrijker; we gaan graag met u in gesprek over uw mogelijke rol of ideeën binnen het deltaprogramma. U vindt ons op onze bouwplaats in de Broadway Foyer, naast de ontvangsthal. Om het uur vindt er bovendien een mini-talkshow plaats met onze bestuurders. Samen aan het werk! Vandaag beginnen!

Nog méér inspiratie nodig?

Dutch Delta Design

Een cultureel antwoord op de grote opgave die het aanzien van Nederland in de komende eeuw ingrijpend zal veranderen. Internationaal Water Festival Dutch Delta Design presenteert alvast een overzicht van de festivalpodia die in 2012 de wereld zullen verleiden met water. Het doel is om Nederland te positioneren als het internationale platform voor water & klimaat. Vernieuwend is de inzet op co-creatie van de watersector met onder meer kunst & cultuur, recreatie & sport, lifestyle & design, educatie & experience. Aquade is een tienjarige manifestatie gericht op de ruimtelijke ontwikkeling van de Nederlandse delta. Een omvangrijke taak voor de watersector, maar het is tevens een ingrijpende maatschappelijke opgave.

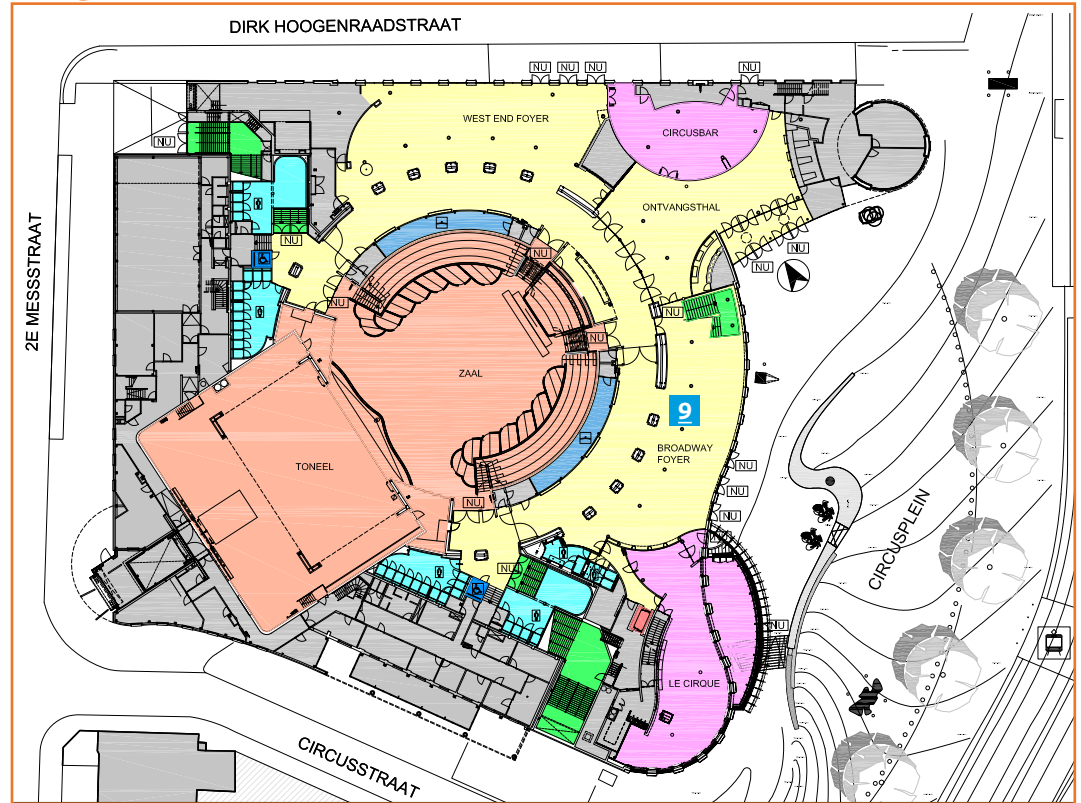
Als u uw rondgang over de Deltaparade hebt gemaakt, hopen we dat u overweldigd bent door de pracht van onze delta, maar ook dat u meer begrip heeft gekregen voor de vraagstukken waar het Deltaprogramma voor staat, en de samenhang daartussen.

Bij uw tocht door de delta op de Deltaparade komt u onderweg historisch materiaal tegen. Deze tentoonstelling is in samenwerking met het Nationaal Archief tot stand gekomen

‘Het Nationaal Archief dient ieders recht op informatie en geeft inzicht in het verleden van ons land’

Op kaarten en foto's is te zien hoe Nederland door omgang met het water in de afgelopen eeuwen vorm kreeg. Zoals op kaarten van het kustgebied en op de 19^e eeuwse foto's van waterstaatswerken. Het Nationaal Archief bewaart niet alleen historisch archief maar verwerft, beheert en presenteert ook recente archieven van de overheid en van stichtingen, bedrijven en particulieren. Digitale informatie wordt opgeslagen in het e-Depot dat zich in het Nationaal Archief in Den Haag bevindt. Grote kans dat in de toekomst ook documenten van uw hand in het Nationaal Archief terecht zullen komen! Vanwege de toename van informatie streeft het Nationaal Archief ernaar om digitale informatie zo snel mogelijk na creatie in bewaring te nemen en beschikbaar te stellen aan belangstellenden. Om dat mogelijk te maken zouden overheidsorganen een online register kunnen maken. In zo'n register kan iedereen volgen welke documenten er zijn en deze, mits toegestaan, bekijken. De Deltacommissaris en het Nationaal Archief werken samen aan de realisatie van dit idee. Door actieve openbaarheid en maximale transparantie stimuleren we een open overheid.

Plattegrond

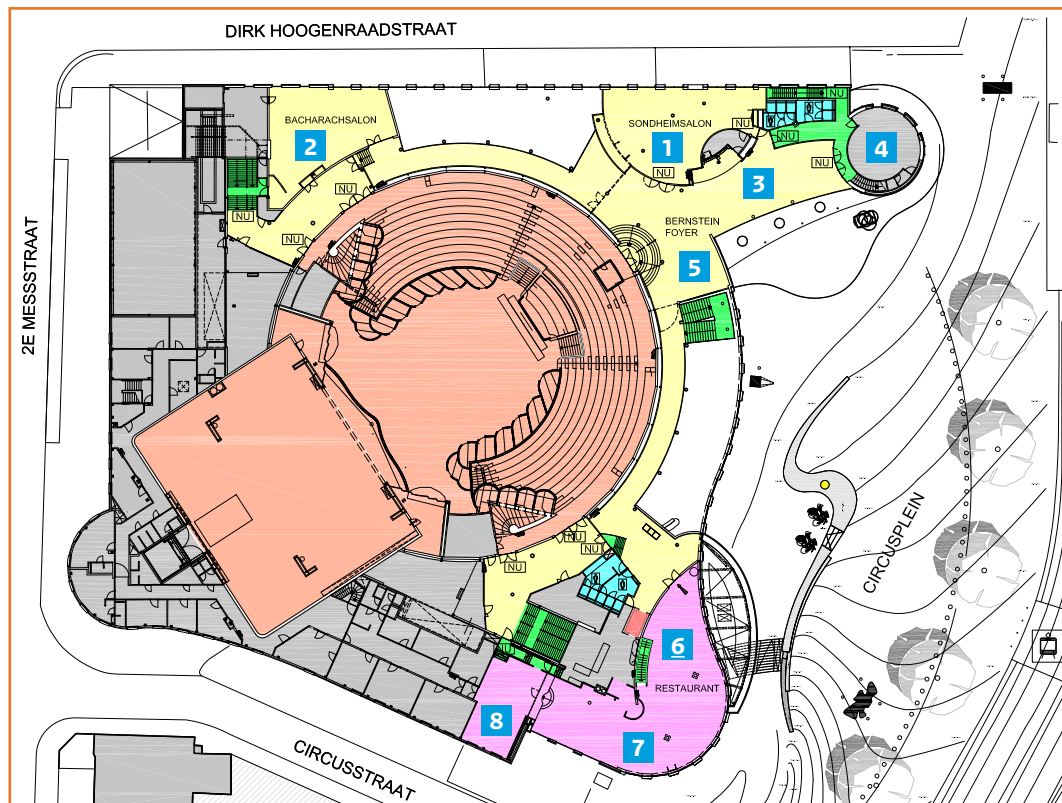

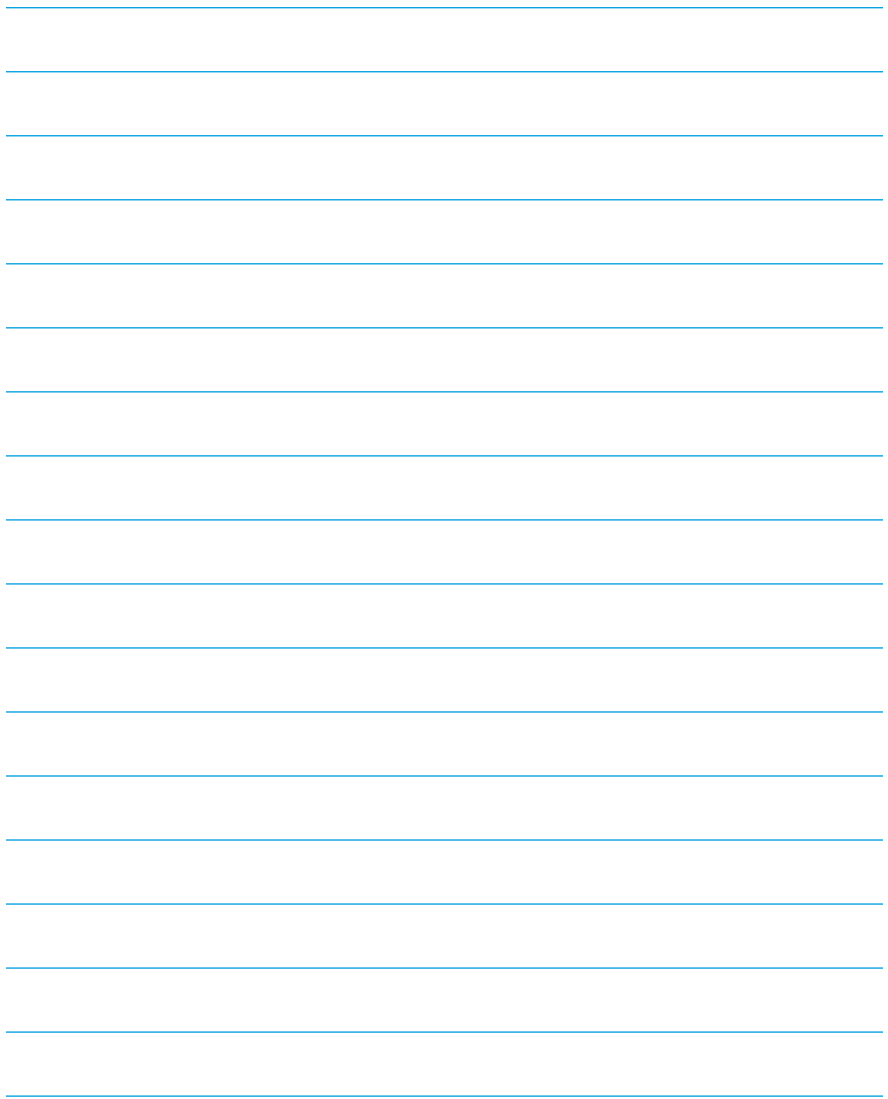
Begane grond
Circustheater

9 Rivieren

1^e Verdieping Circustheater

- 1 Zoetwater
- 2 Veiligheid
- 3 Kust
- 4 IJsselmeergebied
- 5 Waddengebied
- 6 Nieuwbouw en herstructurering
- 7 Rijnmond-Drechtsteden
- 8 Zuidwestelijke Delta

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma is een nationaal programma. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken hierin samen met inbreng van de maatschappelijke organisaties. Het doel is om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater.

Het Deltaprogramma kent negen deelprogramma's:

- Veiligheid
- Zoetwater
- Nieuwbouw en herstructurering
- Rijnmond-Drechtsteden
- Zuidwestelijke Delta
- IJsselmeergebied
- Rivieren
- Kust
- Waddengebied

Het Deltaprogramma staat onder regie van de deltacommissaris, regeringscommissaris voor het Deltaprogramma.

www.rijksoverheid.nl/deltaprogramma

Dit is een uitgave van het:

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

en

**Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie**

November 2010